
BOSNA-HERSEK İÇİN EYLEM PLANI - 28 ARALIK 2009

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Yeni Balkan

2009 yılı Bosna-Hersek açısından kayıp bir yıl oldu. Sırbistan, Makedonya ve Karadağ vatandaşlarına tanınan Avrupa Birliği (AB) ülkelerine vizesiz giriş hakkı Bosna-Herseke tanınmadı. Reformlarda gerekli ilerleme görülmediğinden NATOya Üyelik Eylem Planı Bosna-Herseke sunulmadı. Ekim 2009da başlayan Butmir görüşmeleri çıkmaza girdiği için, Bosna-Hersekte ihtiyaç duyulan anayasa değişikliği gerçekleştirilemedi. 2010 bir seçim yılı olduğu için ise önümüzdeki aylarda ülkedeki milliyetçi retoriğin şiddetlenmesi bekleniyor.

Bosna-Herseki daha işlevsel bir devlete dönüştürmeyi amaçlayan ve Butmir görüşmelerine arabuluculuk eden Washington ile Brüksel, ülkede anayasa değişikliğinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda 2010 yılının ilk yarısı boyunca ısrarlı bir tutum sergileyeceklerini anons etti. Ancak Bosnalı Sırpların lideri Milorad Dodikin uzlaşmaz ve gerginlik tırmandıran tavırları karşısında Batılılar adeta Bosna-Hersekte bir çıkmaz içindedir. Dodik bir devlet olarak Bosna-Hersekin güçlenmesine neden olacak bütün anayasa değişikliklerine baştan beri karşıydı. Brükselin vaat ettiği ABye üyelik havucu bile Sırp Cumhuriyetinde netice alamıyor. Tek başına başaramayacağını bile bile, Brüksel Bosna-Hersek diplomasisinde ABDyi gölgede bırakmaya çalışıyor. Diğer taraftan, hangi konu olursa olsun, Sırp Cumhuriyetinin arkasında Rusya duruyor ve Batıya meydan okuyor. Bu yöndeki gelişmeleri ise Dodik, otoritesini daha fazla güçlendirmek doğrultusunda başarılı bir şekilde kullanıyor. İşin ilginç tarafı Dodik Bosnalı Hırvatlar arasında da gittikçe itibar görüyor. Federasyon içinde Boşnakların gölgesinde kaldıklarına ve kendilerini yeterince ifade edemediklerine inanan Bosnalı Hırvatlar, Hırvatlar için üçüncü bir entitenin oluşturulmasını öneren Dodike minnettarlık duyuyor.

Türkiye işte böyle bir ortamda Bosna-Hersekteki siyasi tikanıklığı gidermeye ve ülkenin ihtiyaç duyduğu reformları desteklemeye çalışıyor. Bosna-Hersekteki sorunu tek başına halledebilecekleri yanılışıyla hareket eden Batılılar, Butmir görüşmelerine katkı sağlayabilecek durumda olan Türkiye ve Rusyayı arabulucular arasına davet etmemişti. Buna rağmen, Bosna-Hersekin içinden geçmekte olduğu hassas sürecin karşısında seyirci kalmaya razı olmayan Türkiye, Bosna-Herseke yönelik bir diplomatik atağı başlattı. Ankara önce Belgrad ile Saraybosnanın birbirine yakınlaştırılmasını amaçlayan adımlar attı. Bu kapsamda Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Sırbistan ve Bosna-Hersek meslektaşlarıyla ayda bir üçlü toplantı için bir araya gelme geleneğini başlattı. 12 Aralık 2009da Hırvatistanı ziyaret eden Davutoğlu, Hırvatistan ve Bosna-Hersek meslektaşlarıyla da üçlü görüşme geleneğinin temellerini attı. Anlaşıldığı üzere, Türkiye Belgradın Bosnalı Sırplar, Zagrebin ise Bosnalı Hırvatlar üzerindeki nüfuzundan istifade etmek suretiyle, Bosna-Hersekteki durumu istikrarlı kılmaya çalışıyor. Ankara bu yöndeki bölgesel yaklaşımı dışında,

yerel düzeyde Bosna-Hersekin kurucu halklarını barıştırmak ve uluslararası düzeyde BM, NATO ve AGİT gibi kurumlarda girişimlerde bulunmak suretiyle, Bosna-Herseke yardımcı olamaya çalışıyor.

Ne var ki Bosnalı Sırplar Türkiyenin arabuluculuk çabalarından rahatsız oluyor. Belgrad Dodike daha yapıcı bir tavır sergilemesini önerse bile, Dodik muhtemelen bilinen tavrını sürdürmeye devam edecektir. O yüzden, belki de Ankara Bosna-Hersekin üç kurucu etnik grubunu eşanlı olarak ortak bir dilde buluşturmaya çabalayacağına, Zagreble birlikte önce Boşnaklar ile Bosnalı Hırvatlar arasında var olan ve ciddi boyutlara tırmanmakta olan sorunların giderilmesine yatırım yapabilir. Boşnak-Hırvat uzlaşması sağlandıktan sonra, Bosnalı Sırpları da içerecek olan daha geniş bir uzlaşma ortamı için arabuluculuk faaliyetlerine devam edilebilir. Yine de Türkiyenin Bosna-Hersekteki işi kolay olmayacak. Çünkü 2010 Bosna-Hersek açısından seçim yılı olacağı için, ülkede etnik bazlı siyaset hız kazanacak, siyasiler etnik bölünmüşlükten siyasi prim yapmaya çalışacak. Siyasilerin kontrolü altında kalan medya kaynakları ise ülkedeki etnik nefret ortamını sürekli canlı tutacak. Bu yüzden tam bir başarı elde edilmek isteniyorsa, Bosna-Hersek diplomasisine bulaşan bütün dış aktörler eninde sonunda daha büyük bir dayanışma içinde hareket etmek zorunda kalacak.

Kaynak/Source: